

Akademie výtvarných umění v Praze
Studijní program Výtvarná umění
Ateliér Malba IV.

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Špatná Homologie
Bad Homology

Vypracoval/a: Samuel Kollárik

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Tomáš Hříbek PhD.

Oponent/ka diplomové práce: prof.doc.Mgr.akad.mal. Jiří Černický

Akademický rok 2020/2021

Už nejakú dobu sa zaoberám podobou diplomovej práce, počas covidu som uzavretý doma a moja pozornosť osciluje okolo médií. V nich okrem covidu pulzuje migračná politika V4 v časoch NATA na odchode z Afganistanu. Začínajú mi chýbať aj spartánsky ultras, ktorí mi zvykli skandovať pod oknami. Domobranecké skupiny nástročných chlapcov v maskáčoch strieľajú v slovenských lesoch slepými a môj otec, bývalý dôstojník československej armády zásadne nesúhlasí s migračnou politikou Európy.

Predstavujem si formu nenásilného, už tak pofiderného mužského princípu, toho ktorý by slúžil spoločnosti a nebol strašiakom v skriniach futbalových štadiónov, herní a motorkárskych krčiem štvrtej cenovej skupiny s vybraným hudobným repertoárom. Princíp zrelej maskulinity ako odpovedi na agresiu a psychológiu skupiny. Od tej doby sa relatívne pravidelne začítam do niektorej z kníh o evolúcii. Prirodzene vo mne narastá pnutie skúmať znaky ich čítanie a ďalšie narábanie s nimi, ktoré započalo na konci tretieho ročníka. Uvažujem nad subkultúrou skinheads, pôsobiacou v meste, v ktorom som vyrastal a naraz nachádzam medzi tým všetkým paralelu.

Na subkultúre skinheads možno zdarne demonštrovať významy znaku, ktorý tkvie často v detale. Mediálne sú logicky viditeľnejšie neonacistické skupiny. Na domácej pôde sa tak deje pravdepodobne z historických dôvodov a kultúrnych schém nastavených najsprofanovanejšími tvármi pravicovej časti tejto malej subkultúry v Československu. V lokálnom kontexte o nich ale existuje niekoľko článkov týkajúcich sa skutočných Jamajsko britských koreňov hnutí a ich vývoja. História hnutí skinheadov však nie je jednoznačná a jej mediálna podoba neodpovedá jej rozmanitosti. Skinheadi konotujú agresiu, no v prípade odnoží R.A.S.H a S.H.A.R.P., reakčných hnutí vymedzujúcich sa voči rasovej neznášanlivosti a smerovaniu ostatných skinheadov, je násilie sprievodný prvok obrany antinacizmu. Na prvý pohľad je pre laika ťažké zistiť kto je kto? Podobu bežných "náckov" nesú obe skupiny. Oholená hlava a dresscode ako znaky unifikácie v sebe kódujú tradíciu a status, na druhej strane dobrovoľné no násilné

zbavovanie sa individuality. Detailom, ktorý tieto skupiny identifikuje môže byť červená bunda, traky alebo šnúrky v topánkach. Tie sú znakom odtrhnutia sa časti subkultúry, vymedzenia sa a v tomto prípade nesú význam antifašizmu. S tým súvisí vytesňovanie bipolárneho videnia skutočnosti a téma dezinterpretácie vzhľadu na základe atribútov outfitu. Zároveň sú však poznávacím znakom skupiny spriaznených priateľov, vytvárajú istý druh puta a zodpovednosti. V tomto bode si uvedomujem potenciú drobných atribútov. Objektom môjho záujmu sa stávajú znaky tejto subkultúry a kombinácie ich významových rovín so zdanlivo nesúviacimi motívami. Evolúcia subkultúrnych hnutí pripomína taxonómiu a homológiu, to ma privádza na myšlienku tieto objekty môjho záujmu prepojiť a budovať vlasnú nehierarchickú štruktúru znakov na pozadí aktérov R.A.S.H. a S.H.A.R.P.

Cieľom je nájsť nástroj k reflexii nepoľapiteľnej maskulinity a otvoriť nové obsahové a formálne hranice maľby. Ide o istý druh hry bez cieľa, snaženia bez šance na pochopenie.

Prostriedkom sa pre mňa stáva znak a jeho uplatnenie v obraze. Znak, ktorý atakuje, násilne vnucuje svoj význam a núti nás uvažovať nad súvislosťami. Snažím sa vytvoriť systém symbolov a ich komplexný celok v rámci nehierarchického zoradenia a kombinovať zdanlivo rovnocenné prvky obrazu. Referenciou je Richard Dawkins a jeho idea kultúrneho memu- replikujúceho sa originálu až do absolútneho významového rozostrenia. (mem- gr. mimema napodobovať) Dawkins používa mem ako kultúrny ekvivalent génu, nachádza paralelu evolučných teórií a kultúrneho správania pričom význam memov v mediálnom prostredí a na sociálnych sieťach podlieha stereotypnému konkurzu na zovšeobecnenie a skonzumovanie. To podporuje ich šírenie a modifikáciu. Ich chovanie sa javí ako agresívna kolonizácia čo najväčšieho priestoru. Permanentné vyprázdňovanie obsahu ma dostáva do pnutia zobrazovať veci, ktoré niesú tým, čím sa prvoplánovo zdajú byť. Ako nástroj mi slúži maľba tetovania spriazneného s hnutím skinheads, a textúry odevu. V obrazoch sa z pozície štúdie a stafáže presúvajú do nosného prvku komunikácie obsahu. Využívam ich pre kombináciu viac či menej spriaznených symbolov za účelom vytvorenia poľa asociácií. Symbolické prvky voľne odkazujú na evolučné rozmery maskulinity a jej úlohu v spoločnosti, na

identitu aktéra a niekedy na môj kresebný denník neraz vedený s myšlienkou utópie.

Základ samotnej maľby je v mojom prípade denníková kresba. Pri tvorbe skíc nepoužívam fotografiu. Deje sa to za účelom naliežania nových foriem, vizuálnych a obsahových princípov a formálnej koherencie obrazu. V denníkoch som si overoval správnosť nápadov a snažil sa vyvinúť vlastný symbolický aparát pre ďalšie spracovanie. Skice som ďalej používal ako východiská pre komponovanie obrazov. Nekopírujem ich ale pretváram do nových funkčných celkov. Táto časť procesu je podmienená inými možnosťami média maľby a ich skúmaním. Viedie to k čiastočnému osamostatneniu obrazov od kresieb. Osvečila sa mi náhoda ako forma spontánneho rozhodnutia stojaceho na začiatku procesu maľby. Dôležitým momentom je voľnosť pri navrhovaní a rozkreslení kompozície, ľahké a neriadené podmaľovanie otvára cesty pre voľne asociatívne vstupy do maľby. Vytesňujem tak šablonovitost' a vyhýbam sa unifikácii obrazov a dojmu manufaktúry. Ďalej obraz vrstvim v miestach, ktoré sa mi javia ako nosné pričom sa snažím modelovať objemy a korigovať kompozíciu a farebnosť. Farebné hodnoty volím tak aby si v istých miestach obrazu konkurovali a inde sa podporovali navzájom, pričom tým docieľujem fokus diváka. Kresebne prebudovávam nosné celky kompozície a variujem v nich symboly. Tento proces často prebieha formou pokus - omyl za účelom docieľiť heterogénnu formu koherentného celku. Čiastočne klasicky budovaný priestor tak často naráža na presne ohraničené plochy pasty, lazúrnú kresbu a skratkovité prevedenie krajiny či priestoru. Násilie prítomné v téme nie je explicitne zobrazované, deje sa na hranici symbolických odkazov a nakladania s farbou a jej hmotou. Konkrétne v kolážovitej skratke a používaní lazúrnych a kresebných pasáží v kontraste s hrubým používaním štetca a expresívneho špachtového nanášania hmoty farby. Technologicky je maľba kombináciou akrylu a oleja na plátne.

Výsledkom je cyklus kresieb a plátien rôznych rozmerov, pričom v menších formátoch sa mi viac darí priblížiť požadovanej podprahovej atmosfére kl'udu neuskutočneného násilia. V denníkoch a všeobecne kresbe sa mi odкрývajú nové cesty z lesa a rýchlejší spôsob premýšľania nad motívami a zaobchádzaním s nimi a preto v nich budem rád hľadať odrazy maľby, ktorá bude viac priama. Vo svojej

práci vnímam značné rezervy na poli artikulovaného obsahu aj formálnych nedostatkov a v budúcnosti by som rád nachádzal priamočiarejšiu a prirodzenejšiu cestu k narábaniu s nimi. Pozitívne hodnotím uvoľnenie maľby od predlohy a realizmu a nastúpenú cestu pre prácu s farbou, narábanie s relatívne naratívnym plánom, ktorý s odstupom vykresľuje siluetu možno nekonformného no o to viac osobného celku.

Richard Dawkins - Sobecký gen, Mladá fronta 2003, ISBN: 80-204-0730-8

Steve Jones - Jazyk genů, Paseka 1996. ISBN: 80-7185-069-1

Antonio R. Damasio - Descartesův olmyl, Mladá fronta 2000, ISBN: 80-204-0844-4

Charles Darwin- O původu člověka, Academia 2006, ISBN: 80-200-1423-3